

Maankäyttösektorin tieto-ohjelman yhteistyöryhmän kokous 21.9.2021 pöytäkirja

Paikka: Teams

Aika: tiistaina 21.9.2021 kello 9.31-11.41.

Paikalla:

Puheenjohtaja Niina Riissanen, MMM; neuvotteleva virkamies Riikka Knaapi, MMM (poistui kello 10.47); erityisasiantuntija Ari Mannonen, MMM; tutkimusprofessori Raisa Mäkipää, Luonnonvarakeskus; apulaisprofessori Aleksi Lehtonen, Luonnonvarakeskus; erikoistutkija Pekka Härmä, Suomen ympäristökeskus; johtava asiantuntija Ulla Pyysalo, Maanmittauslaitos; johtava asiantuntija Mikko Väisänen, Maanmittauslaitos (poistui kello 11.33); ylitarkastaja Juha Romula, Keski-Suomen ELY-keskus; metsätietoasiantuntija Juha Inkilä, Suomen metsäkeskus (poistui kello 11.18); johtava luontotiedon asiantuntija Miia Saarimaa, Suomen metsäkeskus; kehityspäällikkö Johanna Leinonen, Metsähallitus; ryhmäpäällikkö Matti Laatikainen, Geologian tutkimuskeskus; energia-asiantuntija Anssi Kainulainen, Maa- ja metsätaloustuottajien keskusliitto, Jaana Kaipainen, MMM (poistui kello 11.31).

Kutsuttuna asiantuntijoina lisäksi Samuli Joensuu Tapio, Timo Räsänen Luonnonvarakeskus, Marjaana Suorsa MMM, Juha Toivonen Tampereen yliopisto, Tatu Tornainen MMM, Vesa Leppänen Arbonaut, Tuomo Kauranne Arbonaut.

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen kello 9.31.

2. Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Käytiin läpi edellisen kokouksen pöytäkirja. Pöytäkirja hyväksyttiin ilman muutoksia.

3. Hiilestä kiinni kokonaisuuden tilannekatsaus

- a. Tieto-ohjelman tilannekatsaus ja syksyn hankehaku kehittämishankkeille
 - i. Nippala esitteli tieto-ohjelman käynnissä olevat hankkeet sekä syksylle suunnitellut hankehaut.
- b. Tutkimus- ja innovaatio-ohjelma
 - i. Suorsa esitteli tutkimus- ja innovaatio-ohjelman tulevan hankehaun.

4. Hiilimarkkinat ja niihin liittyvät tietotarpeet

Tornainen esitteli hiilimarkkinoihin liittyvän Hiilestä kiinni –osion. Käytiin lyhyt keskustelu aiheesta.

Puheenjohtaja tiedusteli, vaatiiko tieto-ohjelman osalta teema reagointia. Todettiin, että kun kehitämme maaperätietoa tai tietoa erilaisten toimenpiteiden vaikutuksesta, tukee se suoraan ja epäsuorasti hiilimarkkinoiden toimintaa. Ei tarkkoja tietotarpeita tällä hetkellä tieto-ohjelmaan.

Tiedusteltiin uuden LULUCF –asetuksen HVP artiklan uuden muotoilun vaikutusta kaksoislaskentaan liittyen. Todettiin, että vaikutukset eivät ole täysin selvillä, eikä osata tässä vaiheessa ottaa aiheeseen kantaa.

Kerrottiin, että osana Hiilestä kiinni –kokonaisuutta Luken palvelusopimuksessa rahoitettu hanke hiilikompensaatioihin liittyvän tietopalvelun laatimiseksi valmistuu vuoden alussa ja tulee sijaitsemaan Luken sivuilla. Sovittiin, että seuraavassa tieto-ohjelman yhteistyöryhmän kokouksessa esitellään Luken tietopalveluhanke.

Tiedusteltiin myös, onko syksyn hankehaussa tarkoitus rahoittaa myös kompensaatioihin liittyviä teemoja. Todettiin, että on tarkoitus rahoittaa, erityisesti hyvän kompensaation kriteerien soveltamiseen ja parhaisiin käytäntöihin liittyviä hankkeita.

5. Tieto-ohjelman hankkeiden esittelyt

Tieto-ohjelman seurannasta on sovittu, että hankkeet esitellään yhteistyöryhmässä ja niiden edistymistä seurataan säännöllisesti.

a. Maatalousmaiden turvetieto (MaaTu), Timo Räsänen, Luke

Timo Räsänen esitteli maatalousmaiden turvetieto –hankkeen. Räsänen totesi, että keskustelua aiheen tiimoilta on paljon, joten aktiivinen viestintä on tärkeässä roolissa.

Tiedusteltiin, ennättävätkö aineistot hyödynnettäväksi uudelle tukikaudelle? Todettiin, että eivät ennätä toimenpiteiden suunnitteluun, mutta toimenpiteiden kohdentamiseen voidaan hyödyntää.

Tavoitteena, että aineiston tarkkuus on samanlainen joka puolella maata, mutta ei osata vastata onko mahdollista. Tämä tulee selviämään hankkeen aikana.

Todettiin, että kyseessä on erinomaisen tärkeä hanke. Tietoa kaivataan monessa suunnassa. Esitettiin kysymys rajauksista. Ajatuksena on se, että keskitytään laajempiin alueisiin, kuin mitä peltolohkorekisteri osoittaa ja alueista tuotetaan rasteriaineisto. Valmis tieto validoidaan hyödyntäen Valse, Lukas ja viljavuusanalyysiaineistoja. Tiedonkeruun prosessin kuvaus dokumentoidaan ja julkaistaan.

Todettiin, että hankkeessa voisi olla mahdollista hyödyntää myös Sentinel 1 aineistoa ja tätä onkin tarkoitus kokeilla.

Mielenkiintoa herätti peltomaaksi mahdollisesti soveltuvat alueet. Tiedusteltiin, että miten valikoidaan. Missä tahansa sijaitsevaa potentiaalisesti soveltuvaa aluetta ei kuitenkaan oikeasti luultavasti edes harkittaisi. Todettiin, että perusehdoiksi sopisi esim. sopiva maaperä ja etäisyys olemassa olevista pelloista/tilakeskuksesta. Todettiin, että peltomaan määrässä oleva 200 000 ha ero on metsien inventoinnin ja peltolohkorekisterin välillä. Kunnollista selitystä erolle ei ole löydetty. Maatalousjärjestelmissä on ehtona, että kaikki maatalousmaa on ilmoitettava, haki tukea tai ei. Kaikkea maata ei kuitenkaan ole ilmoitettu.

Todettiin, että Ruokaviraston toiveena oli, että tietokannan pitää olla irrallaan olemassa olevasta lohkokorekisteristä. Ne voidaan liittää yhteen kulloisenkin tilanteen mukaan. Silloin aineisto on parhaiten käytettävissä erilaisiin tarkoituksiin.

Puheenjohtaja totesi, että konsortio on hyvä. Hanke on tärkeä ja suuret odotukset tuloksille.

b. Laserperusteinen maaperän hiilivaraston nopea määrittäminen (Hiili-Laser), Juha Toivonen, Tampereen yliopisto

Juha Toivonen Tampereen yliopistolta esitteli hankkeen. Fotoniikka tarkoittaa valoon perustuvia tekniikoita.

Puheenjohtaja totesi, että oli hyvä nostaa yhteistyömahdollisuudet esille.

Tiedusteltiin, kuinka monta mittausta tarvitaan lohkolta, jotta saadaan kattava tieto koko alueelta.

Todettiin, että varma tietoa ei ole, mutta yhteistyö asiantuntijoiden, kuten Ilmatieteen laitoksen kanssa on ollut tärkeää. Vastaus riippuu paljolti lohkon yhtenäisyydestä. Ruotsissa (1980-luvulla, Linden ym.) tutkittiin mineraalityypen määrittämisen osanäytteiden määrää ja noin 15-18 näytettä oli heidän arvionsa.

Todettiin, että menetelmällä voi mitata kaikenlaisia näytteitä, myös nesteitä ja kaasuja, joten turvemaakin varmasti jotenkin onnistuu. Kalibraatio ja toistettavuus on tällä menetelmällä aina haaste ja pitää tehdä huolellisesti. Isotooppimääritystäkin olen nähnyt tällä tehtävän esim. radioaktiivisille alkuaineille, mutta itse emme ole sitä toistaiseksi tehneet. Isotooppimääritys vaatii spektrometrilta suurempaa tarkkuutta, enkä ole ihan varma saako kaikkia isotooppeja näkyviin. Typpi sinänsä onnistuu hyvin.

Todettiin, että maan kokonaispitoisuuksista ainakin fosfori (eroosioriski) ja haitalliset metallit olisivat pikamäärityksissä mielenkiintoisia. Maanäytteen tiheyden ja kiviaineksen osuuden vaikutus lasermittaukseen tulee huomioida, ja nämä ovat alueita joissa hankkeessa kaivataan sovellusalueen osaamista yhteistyön merkeissä.

Todettiin, että muissa hankkeissa otetaan turvemaasta näytteitä ainakin metrin syvyyteen saakka ja niistä analysoidaan mikrobiyhteisöt, niiden aktiivisuus ja turpeen ominaisuudet. Tiedusteltiin hankkeen kiinnostusta testinäytteisiin.

c. Hydrologisen kytkeytyneisyyden tarkastelu laserkeilausaineistoa hyödyntäen (HYTKY), Samuli Joensuu, Tapio

Samuli Joensuu Tapiosta esitteli hankkeen.

Puheenjohtaja totesi, että HYTKY –hankkeen tulokset tulevat olemaan erityisen tärkeitä. Turvemaidella halutaan harjoittaa metsätaloutta kannattavasti. Hankkeen tulosten perusteella voidaan kohdentaa toimenpiteitä oikeille kohteille.

Todettiin, että maanomistajillakaan ole motivaatiota rahoittaa kustannustehotonta ojitusta. Tuotiin esiin, että yhteistyö LaserVesi hankkeen kanssa olisi tärkeää, sillä siinä on samoja tavoitteita kuin HYTKY - hankkeessa.

Todettiin, että SUSI simulaattori arvio myös ojitettujen soiden CO2 päästön. Todettiin, että tämä tieto olisi hyvä ottaa huomioon, kun pohditaan kunnostusojituksen tarvetta, taloudellista ja järkevyyttä. Todettiin, että olisi tärkeää saada tietoa myös soiden kasvipeitteisyydestä. Rahkasammal/muu kasvillisuus/vesipinta tiedolle olisi käyttöä. Ojien metaanipäästöt (Maati –hankkeessa tutkitaan) näyttävät selittyvän kasvipeitteisyydellä; rahkasammaloituneessa ojien pohjalla syntyy metaania mutta ilmakehään se ei näytä päätyvän. Vesipintaisista ja muun kasvillisuuden seasta metaanipäästöjä voi tulla.

d. Maastopalojen riski- ja torjuntakarttojen skaalaus (MARISKA): Vesa Leppänen, Arbonaut

Vesa Leppänen Arbonautilta esitteli hankkeen.

Puheenjohtaja kiitti hankkeen esittelystä ja totesi, että palolaitoksilla varmasti olisi sovelluksesta hyötyä ja näin kiinnostus myös pilotointiin.

Tiedusteltiin, onko tarkoitus avata käyttöliittymää myös kulotusten suunnitteluun ja toteutukseen. Tämä on mahdollinen käyttötarve. Tuotiin esille myös, että MH tekee yhteistyötä pelastuslaitosten kanssa ja voisi olla myös hyvä osallistumaan mukaan pilotointiin.

Leppänen kertoi vielä sovelluksen todennäköisestä käyttötarkoituksesta. Todennäköisesti käyttö on siinä vaiheessa, kun pelastuslaitos vastaanottaa hälytyksen. Tällöin voidaan tehdä arvio hankkeessa tuotettavan applikaation avulla, minkälainen vasta tarvitaan. Ensimmäinen tilannearvio tarkentuu applikaation myötä.

6. Kokouksen päättäminen ja seuraava kokous

Puheenjohtaja kiitti esityksistä ja hyvistä keskusteluista. Seuraava kokous helmi-maaliskuu 2022. Kokousajankohdasta lähetetään kysely.

Puheenjohtaja päätti kokouksen kello 11.41.